

บัณฑิตศึกษานิติศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2565

การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ ตามหลักทศตปิปาณิกสูตร

The development of visionary leadership of police training center
administrators According to DutiyapāpanikaSutra

พ.ต.ท.ปภัสณ ปานพรหม¹

Pol.Lt.Col.Paphatsanu Panprom¹

วรกฤต เถื่อนช้าง², ทนง ทศไกร³

Worrakrit Thuenchang², Thanong Tasakrai³

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จกับองค์กรและสถาบันต่างๆ มากที่สุดในยุคสังคมที่มีการพัฒนาการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วตามสื่อโซเชียลมีเดียมากมายมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการคมนาคมขนส่งที่หลากหลายช่องทาง อันเป็นช่วงเวลาแห่งการเจริญเติบโตของความสัมพันธภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมของสังคมไทยที่เป็นเมืองพุทธอ้อมครวมมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่คอยเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวหลักธรรมในใจของผู้นำและบุคคลในองค์กรที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยงานธุรกิจ และรัฐบาล ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นแนวทางหนึ่งที่เกี่ยวข้ององค์กรต่าง ๆ ในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เป็นดาบสองคมแก่สังคมอยู่มาก ปัจจุบันองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศต่างมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมกันอย่างแพร่หลาย ผู้นำยุคใหม่ต้องสามารถเปลี่ยนแปลงและปรับตัวไปในทิศทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต โดยผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จะมีบทบาทสำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยต้องมองเห็นปัญหาขององค์กรและพร้อมที่จะปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วยการทำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเชื่อมโยงในการยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นการเสริมความเชื่อมั่นในตัวตนของผู้บริหารให้สามารถประสบความสำเร็จได้ด้วยดีด้วยการสร้างความร่วมมือกันขององค์กร การมอบอำนาจให้กับบุคคลที่ทำหน้าที่การเปลี่ยนแปลงรวมถึง

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์, Doctor of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Sawan Campus, E-mail : pawinee7315@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. , ผู้อำนวยการหลักสูตรและประธานที่ปรึกษาคุณุณินพนธ์

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาคุณุณินพนธ์ร่วม

มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลงและการสร้างวัฒนธรรมเชิงบวกที่สะท้อนถึงทัศนคติของบุคลากรในองค์กร

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์, ผู้บริหารศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ, หลักทศตปิปปาณิกสูตร

Abstract

Visionary Leadership and Buddhist Principles considered an important factor in driving the organization to be successful with organizations and institutions The most in the social era with the rapid development of communication according to many social media, information technology and various transportation channels. This is a period of growth of economic, political, technological and cultural relations of Thai society that is a Buddhist country. There should be Buddhist principles that hold the dharma principles in the minds of leaders and individuals in organizations that connect between Individuals, communities, business units and governments Visionary leadership is an approach that connects organizations in a rapidly changing era that is a double-edged sword to society. At present, both domestic and foreign organizations are widely focused on technology development and innovation. The new generation of leaders must be able to change and adapt in a direction that is suitable for current and future situations. Visionary leaders will play a key role in leading the change. The organization must be able to see the problems of the organization and be ready to adapt to such changes by incorporating Buddhist principles into linking the mind and enhancing confidence in the identity of the administrators to be able to It can be successful with good cooperation from people in the organization. Empowering people to make change includes monitoring the progress of change and creating a positive culture that reflects the attitudes of the people in the organization.

Keyword: visionary leadership, Police Training Center Executives, DutiyapāpanikaSuttra

บทนำ

หลักธรรมคำสั่งสอนตามหลักพระพุทธศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ทันสมัย เป็นวิทยาศาสตร์ และสามารถนำมาปรับใช้ได้กับการดำรงชีวิตกับการทำงานในปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องของภาวะผู้นำ หลักธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เกี่ยวข้องกับผู้นำที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ หลักผู้นำจากพระพุทธศาสนาประการแรก คือ บทบาทของผู้นำกับการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่ว่าจะจากปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ผู้นำขององค์กรต่างๆ ต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยผู้บริหารต้องใช้หลักธรรมทาง

พระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยในการบริหารกิจการบ้านเมืองและองค์กร ตัวอย่างเช่นหลักกัลยาณมิตรธรรมหรือธรรมของกัลยาณมิตร 7 ประการ คือ วัตถุประสงค์ หรือเป็นผู้รู้จักพูด โดยการที่จะเป็นนักพูดที่ดีนั้นต้องพูดให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ พูดให้ผู้อื่นได้ประโยชน์ หรือพูดให้ผู้อื่นช่วยกันสร้างสรรค์ประโยชน์ ไม่ใช่การพูดเพื่อหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง โดยสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงลักษณะของนักสื่อสาร หรือนักพูดที่ดีไว้ 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ พูดแจ่มแจ้งสามารถอธิบายให้เข้าใจได้ ชัดเจน พูดจริงใจให้คนยอมรับและอยากจะทำ พูดเข้าใจให้เกิดความศรัทธา กระตือรือร้น และพูดให้ร่าเริงเกิดความร่าเริง มีความหวังในผลดีและทางที่จะสำเร็จ การเป็นผู้รู้จักพูดตามหลักการข้างต้นสามารถนำมาปรับใช้กับการพูดเนื่องในโอกาสต่างๆ ไม่จำเป็นแต่ต้องเป็นการพูดของผู้นำเท่านั้น แม้กระทั่งครูบาอาจารย์ที่สอนหนังสือเอง ก็ต้องรู้จักพูดให้แจ่มแจ้ง ชัดเจน เข้าใจ และร่าเริง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจ กระตือรือร้น และสนใจที่จะเรียนหนังสือสำหรับตัวผู้นำนอกเหนือจากการรู้จักที่จะพูดแล้วยังต้องรู้จักที่จะฟังด้วย โดยท่านใช้คำว่า วาจนิกขโม แปลว่าควรทนหรือฟังต่อถ้อยคำของคนอื่นด้วย ไม่ใช่เอาแต่พูดแก่เขาอย่างเดียวโดยไม่ยอมรับฟังใคร ซึ่งการเป็นผู้ฟังที่ดีนั้น ถือเป็นสิ่งที่ยากและท้าทายสำหรับผู้นำหลายๆ ท่านเนื่องจากผู้นำจำนวนมากมักจะชอบพูดมากกว่าฟัง โดยเฉพาะการรับฟังจากผู้ที่ยังมีพลังหรือเป็นลูกน้อง นอกจากนี้ยังมีหลักการที่ว่าไว้ว่าคัมภีร์จะกะลั่งกัตตา แปลว่ารู้จักแกล้งเรื่องราวต่างๆ ที่ลึกซึ้งโดยประเด็นหรือเรื่องราวต่างๆ ที่สำคัญต้องสามารถอธิบายทำให้ผู้ที่ร่วมงานมีความเข้าใจ⁴

ผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาประการสำคัญ คือบทบาทของผู้นำกับการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันไม่ว่าจะจากปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจทำให้ผู้นำขององค์กรต่างๆ ต้องให้ความสำคัญกับการแข่งขันที่เพิ่มคุณภาพขององค์กรเพื่อยกระดับคุณภาพให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์และเป้าประสงค์ขององค์กรต้องมีการเพิ่มพูนศักยภาพขององค์กรด้วยการสื่อสารสารสนเทศทุกระบบทั้งภายในและภายนอกองค์กร นอกจากหลักกัลยาณมิตรธรรมหรือธรรมของกัลยาณมิตรแล้วนั้นยังมีหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะกล่าวถึงในบทความนี้คือ หลักทศตยปาปณิกสูตร 3 ประการอันจะกล่าวต่อไปในบทความนี้

หลักทศตยปาปณิกธรรม 3

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวว่า นักบริหารจะทำหน้าที่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีถ้ามีคุณลักษณะ 3 ประการดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในทศตยปาปณิกสูตร ดังนี้

1) จักขุมา หมายถึง มีปัญญามองการณ์ไกล เช่นพ่อค้าหรือนักบริหารธุรกิจต้องรู้ว่าสินค้าที่ไหนได้ราคาถูกแล้วนำไปขายที่ไหนได้ราคาแพง ในเวลานี้ต้องรู้ว่าหุ้นจะขึ้นหรือจะตกถ้าเป็นนักบริหารทั่วไปต้องสามารถวางแผนและฉลาดในการใช้คนทำงานหรือที่เรียกว่าการวางแผนให้ถูกคน

⁴ พระมหาพิพัฒพงศ์ ฐิตธมฺโม, “หลักพุทธธรรมกับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน”, วารสารครุศาสตร์ปริวรรตน์ ๗ - 327 – ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) 2563, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี [ออนไลน์], แหล่งที่มา: หลักพุทธธรรมกับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน - ThaiOhttps://so02.tci-thaijo.org > article > download, [14 กรกฎาคม 2564]

วางคนให้ถูกใจงานเช่นกัน คุณลักษณะข้อแรกนี้ตรงกับ ภาษาอังกฤษว่า Conceptual Skill คือความชำนาญในการใช้ความคิด

2) วิรุโรร หมายถึง จัดการธุระได้ดีมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น พ่อค้าเพชรนั้น ต้องดูออกว่าเป็นเพชรแท้หรือเพชรเทียมหากเป็นแพทย์เป็นหัวหน้าคณะผ่าตัดต้องเชี่ยวชาญการผ่าตัด คุณลักษณะที่สองนี้ตรงกับคำว่า Technical Skill คือ ความชำนาญด้านเทคนิค

3) นิสยสัมพันธ์ หมายถึง พึ่งพาอาศัยคนอื่นได้เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดีเช่น พ่อค้าเดินทางไปค้าขายต่างเมืองก็มีเพื่อนพ่อค้าในเมืองนั้น ๆ ใ้ที่พ้ออาศัยหรือให้กู้ยืมเงินเพราะมีเครดิตดี นักบริหารที่ดีต้องผูกใจคนไว้ได้ คุณลักษณะที่สามนี้สำคัญมาก “นกไม่มีขน คนไม่มีเพื่อน ขึ้นสู่ที่สูงไม่ได้” ข้อนี้ตรงกับคำว่า Human Relation Skill คือ ความชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์

คุณลักษณะทั้งสามประการมีความสำคัญมากน้อยต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับระดับนักบริหารถ้าเป็นนักบริหารระดับสูงที่ต้องรับผิดชอบในการวางแผนและควบคุมคนจำนวนมาก คุณลักษณะข้อที่ 1 และข้อที่ 3 สำคัญมาก ส่วนข้อที่ 2 มีความสำคัญน้อยเพราะเขาสามารถใช้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความชำนาญเฉพาะด้านได้สำหรับนักบริหารระดับกลาง คุณลักษณะทั้งสามข้อมีความสำคัญพอ ๆ กันนั่นคือเขาต้องมีความชำนาญเฉพาะด้านและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาในขณะเดียวกันเขาต้องมีปัญญาที่มองภาพกว้างและไกล เพื่อเตรียมตัวสำหรับขึ้นเป็นนักบริหารระดับสูง นักบริหารระดับกลางบางคนไม่ได้เตรียมตัวให้พร้อมในด้านสติปัญญาเมื่อขึ้นสูงก็ถูกผู้ใต้บังคับบัญชานิินทาว่า “โง่แล้วยังขยัน” เหมือนกับภาษาอังกฤษที่ว่า “สติงชาติลึงยิงปีนสูงขึ้นไปเท่าไร คนก็รู้ว่าเป็นลึงมากขึ้นเท่านั้น” สำหรับนักบริหารระดับต้นที่ต้องลงมือปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดนั้น คุณลักษณะข้อที่ 2 และที่ 3 คือ ความชำนาญเฉพาะด้านและมนุษยสัมพันธ์สำคัญมากแต่กระนั้นเขาก็ต้องพัฒนาคุณลักษณะข้อที่ 1 คือปัญญาเอาไว้เพื่อเตรียมเลื่อนสู่ระดับกลางต่อไป ⁵

พระมหาบุญมี มาลาวชิโร 6 กล่าวว่ ในทศตปิปาณิกสูตร ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของพ่อค้ากับภิกษุซึ่งอาจนำมาประยุกต์ใช้กับคุณลักษณะของนักบริหารได้พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่าหากใครมีคุณลักษณะ 3 ประการนี้ย่อมถึงความเป็นใหญ่ความโอบุศลในภคทรัพย์ไม่นานเลยคุณสมบัติทั้ง 3 ประการนี้ก็คือหนึ่งเป็นผู้มีดวงตา 2 ชั้นอาจ 3 ถึงพร้อมด้วยที่พึ่งอาศัย

1.ผู้มีดวงตาดูหมายถึงปัญญามองเห็นกลางใจเธอมีวิสัยทัศน์ใจเช่นพ่อค้ารู้จักสินค้าว่าสินค้านี้ซื้อขายอย่างไรขายอย่างไรมีต้นทุนเท่านี้จะได้กำไรเท่านี้เป็นต้นผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์มองทะลุปรุโปร่งในสิ่งที่กำลังจะทำหากเป็นพ่อค้าก็ต้องรู้ว่าซื้อสินค้าจากที่ไหนขึ้นละเท่าไรหรือจะขายได้กำไรมากน้อยขนาดไหนจะขายให้ใครเป็นต้นการเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ไกลนี้เรียกว่าเป็นผู้มีดวงตา

⁵ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), “พุทธวิธีบริหาร”, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549), หน้า 38-40.

⁶ พระมหาบุญมี มาลาวชิโร, “พุทธบริหารสู่สุดยอดนักบริหารผู้ทรงภูมิที่ลูกน้องรักและเทิดทูนอย่างจริงจัง”, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ริงค์ บีคอนด์บุ๊คส์ จำกัด, 2553), หน้า 53-55.

2. เป็นผู้ฉลาดนักบริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความฉลาดเฉลียวเช่นเป็นผู้ฉลาดในการเลือกซื้อสินค้าฉลาดในการขายสินค้า เป็นต้น ซึ่งความฉลาดในการซื้อขายนี้ก็เกิดขึ้นจากการเป็นผู้มีดวงตานั่นเอง ทั้งสองอย่างนี้มีความเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน

3. ถึงพร้อมด้วยที่พึ่งอาศัยคือนักบริหารต้องสามารถขอความร่วมมือจากผู้อื่นได้ ผู้บริหาร ต้องทำให้ทุกคนรู้จักว่าตนเองเป็นคนมีวิสัยทัศน์มีความฉลาดที่จัดบริหารองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องเมื่อไปขอความร่วมมือจากผู้อื่นก็จะได้รับความร่วมมือ ด้วยดีหากทำตนไม่ให้เป็นที่ยอมรับหรือเชื่อถือไม่ได้ก็ยากที่จะไปขอความร่วมมือจากผู้อื่น

แนวคิดภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์

นิยามภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้ที่มี ความสามารถในการนำองค์การเพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงองค์การในทางที่ดีขึ้น โดยการ สื่อสารให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความเข้าใจแนว ทางการปฏิบัติงานที่ตรงกัน รวมถึงการรวมพลัง จูงใจเพื่อให้สมาชิกขององค์การ แสดงพฤติกรรม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของตนและองค์การ ตลอดจนให้สมาชิกร่วมกันแสดงความคิดเพื่อ นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ อันก่อให้เกิดความ คิดใหม่ วิธีการและกระบวนการทำงาน อย่าง สร้างสรรค์ จากนิยามภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์นี้เห็น ได้ว่าให้ความสำคัญใน 5 ด้าน ได้แก่

1. การนำองค์การ หมายถึง การกำหนด ทิศทางขององค์การด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ การ เผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถสร้างบรรยากาศองค์การ ให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน

2. การติดต่อสื่อสาร หมายถึง กระบวนการสร้างความเข้าใจให้กับบุคคลอื่นที่ต้องอาศัย ทักษะการติดต่อสื่อสาร ช่องทางการ ติดต่อสื่อสารยุทธศาสตร์และรูปแบบการติดต่อสื่อสาร

3. การรวมพลังจูงใจ หมายถึง การ กระตุ้นบุคคลอื่นให้เกิดความพยายาม ความเต็มใจในการปฏิบัติงานโดยการตอบสนองความต้องการ การรับรู้ความคาดหวังและเป้าหมายของบุคคลและการเสริมแรงโดยการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นไปตามเป้าหมายที่ ต้องการ

4. การนำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ความสามารถของผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ มองเห็น ปัญหาขององค์การและเกิดความรู้สึกถึง การเปลี่ยนแปลงขององค์การ ผ่านกระบวนการ สร้างความร่วมมือ การมอบอำนาจให้กับบุคคล การตรวจสอบความก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลง และการสร้าง วัฒนธรรมเชิงบวก

5. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการหาวิธีการและแนวทางใหม่ ๆ ในการ ปฏิบัติงานด้วยความคิดริเริ่มความคล่องแคล่วในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิดและความ ละเอียดละเอียดในการคิด

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ถูกพัฒนาจากแนวคิดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพเป็นแนวคิด ภาวะผู้นำแนวใหม่ (The New Leadership Approach) ที่เริ่มต้นในช่วงทศวรรษที่ 1980 จนถึง

ปัจจุบัน กล่าวคือทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพนั้น (transformational leadership) ครอบคลุมแนวคิดภาวะผู้นำโดยเสน่ห์หา (charismatic leadership) และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (visionary leadership) แม้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เกิดขึ้นมานานแล้วแต่ยังขาดความชัดเจน ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า องค์การจำนวนมากได้นำหลักการเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มาใช้ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (modern paradigm) ที่แสดงความคาดหวังต่อการสร้างการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (paradigm shift) เนื่องจากทุกองค์การตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลก เพราะการศึกษาภาวะผู้นำที่ผ่านมายังไม่เพียงพอที่จะทำให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้จึงให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำในเชิงวิสัยทัศน์ โดยทั่วไปอาจพบได้ว่าคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์นั้นถูกแฝงอยู่ในคุณลักษณะและบุคลิกภาพของแต่ละคนอยู่แล้ว การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จึงเน้นพฤติกรรมหลักที่สำคัญ ได้แก่ เป็นผู้นำในการทำงานที่ท้าทาย มีความสามารถในการ สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และส่งเสริมสมาชิกให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีแรงบันดาลใจและกระตือรือร้นด้วยการทำให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันกับสมาชิกและส่งเสริมการทำงานเป็นทีมให้การสนับสนุนสมาชิก พร้อมทำตนเป็นต้นแบบตัวอย่างที่ดีแก่สมาชิก พฤติกรรมเหล่านี้จะนำมาซึ่งการบรรลุความสำเร็จสูงสุดในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง⁷

คุณลักษณะและพฤติกรรมภาวะผู้นำ เชิงวิสัยทัศน์

ผู้นำที่สามารถนำพาองค์การให้ประสบความสำเร็จต้องมีคุณลักษณะที่ดีเป็นพื้นฐาน คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่สำคัญมีรายละเอียดดังนี้⁸ สุพานี สฤกษ์วานิช กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ดังนี้ 1) มีวิสัยทัศน์ที่เด่นชัดและเป็นวิสัยทัศน์ที่ดีและเหมาะสม 2) มีความต้องการสิ่งใหม่ๆ นำพาองค์การ กล่าวคือเป็นผู้บุกเบิกกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมในองค์การ 3) มีความกระตือรือร้นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงกระตุ้นคนอื่นให้มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) มีความต้องการที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเสมอเน้นการทำงานเป็นทีมและสนับสนุนช่วยเหลือผู้บังคับบัญชา 5) เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นให้เห็นการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม และ 6) มีความต้องการที่จะบรรลุในสิ่งที่ได้กำหนดไว้ด้วยความตั้งใจและหัวใจที่จะทุ่มเท

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในบริบทการนำการเปลี่ยนแปลงในองค์การภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นผู้ที่เชื่อว่าตนสามารถทำให้ผู้สนับสนุนเห็นด้วยกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การนำการเปลี่ยนแปลง โดยผู้นำเชิงวิสัยทัศน์สามารถสร้างความร่วมมือ และเพิ่มอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงตลอดจนตรวจสอบความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และสามารถกำหนดเป็นแนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับขององค์การเพื่อเป็นการสร้างอนาคตขององค์การ เป็นบุคคลที่สามารถนำพาองค์การให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้

⁷ สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์, ภาวะผู้นำและทฤษฎีและปฏิบัติ: ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์, กรุงเทพฯ:วิรัตน์ เอ็ดดุกะซัน, (2548).

⁸ สุพานี สฤกษ์วานิช, พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ แนวคิด และทฤษฎี, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (2552).

ผู้ร่วมงานให้การสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นโดยที่ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ต้องสามารถสื่อสารยุทธศาสตร์ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความเข้าใจและมองเห็นถึงความจำเป็นตลอดจนมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ตรงกัน โดยอาศัยการ กระตุ้นหรือการรวมพลังใจเพื่อให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ รวมถึงการสร้างช่องทางที่หลากหลายเพื่อให้สมาชิกร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่ความ หลากหลายทางความคิดก่อให้เกิดการคิดสร้างสรรค์วิธีการและกระบวนการทำงานอย่าง สร้างสรรค์นำไปสู่การสร้างอนาคตขององค์การให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น การเปลี่ยนแปลงองค์การเป็นกระบวนการที่ทำให้้องค์การมีประสิทธิภาพขึ้นการนำการเปลี่ยนแปลงเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญและยากยิ่งของความ เป็นผู้นำเพราะเมื่อผู้นำริเริ่มที่จะฟื้นฟูและปรับปรุงองค์การให้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่มักได้รับการต่อต้านจากสมาชิกที่เสียผลประโยชน์ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคมากมายในการนำการเปลี่ยนแปลงในองค์การ แมนนิง และโรเบิร์ตสันกล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีสิ่งที่เป็นพื้นฐาน 2 ประการ ได้แก่ 1) ผู้นำต้องพยายามที่จะมี อิทธิพลต่อสภาพแวดล้อม (to influence the environment) และ 2) ผู้นำต้องพยายามที่จะริเริ่มสู่การเปลี่ยนแปลง (initiators of change) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์สู่การนำการเปลี่ยนแปลงได้โดยเป็นผู้ริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความสำเร็จในการนำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำจำเป็นต้องอาศัยพฤติกรรมในหลายด้านของตนเอง เช่น การเมืองในองค์การ การบริหารจัดการการจูงใจการให้ผลตอบแทน การนำทีมรวมถึงการให้คำแนะนำเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงผู้นำสามารถประยุกต์ใช้ในการนำการเปลี่ยนแปลงดังนี้⁹

1. การสร้างความร่วมมือ เพื่อให้เกิดความความผูกพันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. เพิ่มอำนาจให้บุคลากรอย่างชัดเจนเพื่อให้อำนาจการตัดสินใจกับผู้ช่วยในการวางแผน
3. ตรวจสอบความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลงทั้งการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเปลี่ยนแปลง การประเมินความก้าวหน้าโดยการตรวจปัจจัยด้านบุคลากร กระบวนการ และการประเมินความก้าวหน้า โดยการตรวจผลการปฏิบัติงาน
4. เปลี่ยนแปลงโดยการสร้างวัฒนธรรมองค์การเชิงบวกด้วยการปลูกฝังความเชื่อให้บุคลากรมีพฤติกรรมตามที่ต้องการหล่อหลอมผู้ที่มีจุดยืนที่ดีให้มีพฤติกรรมตามวัฒนธรรมขององค์การและมีการคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมและทัศนคติทางบวกต่อการเปลี่ยนแปลง

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจเป็นสถาบันฝึกอบรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานระดับกองกำกับการขึ้นตรงกับตำรวจภูธรในแต่ละภาคประเทศไทยมีศูนย์ฝึกอบรมตำรวจทั้งหมด 9 ภาค ดังนี้

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 1(สระบุรี)

⁹ Manning, T., & Robertson, B, *The dynamic leader-leadership development beyond the visionary leader*, Industrial and Commercial Training, 34(1), (2002).

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2565

- ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 2(ชลบุรี)
- ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 3(นครราชสีมา)
- ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 4(ขอนแก่น)
- ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 5(ลำปาง)
- ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 6(นครสวรรค์)
- ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 7(ราชบุรี)
- ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 8(สุราษฎร์ธานี)
- ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 9(ยะลา)

ภาระหน้าที่หลักในการผลิตและฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพข้าราชการตำรวจชั้นประทวน เพื่อให้ออกไปรับใช้ประชาชนตามพื้นที่ต่าง ๆ ในสังกัดตำรวจภูธรแต่ละภาค รวมทั้งมีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาการศึกษาตลอดจนปรับปรุงหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยสามารถติดต่อประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาหรือองค์กรอื่นเพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา และการรักษาความปลอดภัยของประชาชนตามความเหมาะสมนอกจากภารกิจในการฝึกอบรมแล้วยังต้องปฏิบัติงานเพื่อรองรับภารกิจของตำรวจภูธรแต่ละภาคและสำนักงานตำรวจแห่งชาติในภารกิจอื่น ๆ ในฐานะเป็นหน่วยงานสนับสนุนอีกด้วย

ดังนั้น ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรแต่ละภาคจึงต้องปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและขณะเดียวกันเมื่อมี พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศขึ้นมา สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีสถาบันการศึกษาจึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้ด้วย แต่ในลักษณะของการจัดการศึกษาของสำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้นเป็นการศึกษาเฉพาะทาง ผลิตหรือฝึกอบรมบุคคลให้พร้อมที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ในสายงานเฉพาะต่างๆที่มีตำแหน่งงานรองรับอยู่แล้วซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากสถาบันการศึกษาของรัฐทุกๆ ไปที่ผลิตบัณฑิตออกมาเพื่อให้สามารถทำงานทำได้

แต่อย่างไรก็ตามศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรในแต่ละภาคได้นำภารกิจทั้ง 2 ส่วนมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน จึงได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรไว้ว่า “พัฒนาการเรียนรู้คู่คุณธรรมนำการศึกษาร่วมพัฒนาสังคม” และมีปรัชญาในการดำเนินงานว่า “เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นมีอาชีพด้านการศึกษาฝึกอบรมและพัฒนาสร้างตำรวจที่ดีเพื่อประชาชน” โดยเรามีปณิธานแน่วแน่ที่จะมุ่งมั่นให้ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจเป็นหน่วยผลิตและพัฒนาข้าราชการตำรวจให้เป็นตำรวจมีอาชีพ ทั้งนี้เพื่อเป้าประสงค์สูงสุดของตำรวจภูธร และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งตำรวจมีอาชีพที่เป็นที่คาดหวังต้องเป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม ความรอบรู้ ความรับผิดชอบ ความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจพร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชน

การจะทำให้ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรแต่ละภาคมุ่งไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จจะต้องสร้างความเข้าใจกับข้าราชการตำรวจในสังกัดให้มีวิสัยทัศน์ที่จะมุ่งไปสู่ปณิธานเดียวกันโดยวางยุทธศาสตร์ในการดำเนินการไว้ 3 ด้าน คือยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการศึกษาและยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการที่ดี

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2565

1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาได้นำแผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2550-2554 มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นที่จะให้ข้าราชการตำรวจทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดหลักการและแนวทางปฏิบัติเพื่อจะได้พัฒนาตนเอง ครอบครัวย แล้วนำไปพัฒนาหน่วยงานและระบบงานให้มีความพร้อมสูงสุดในการปฏิบัติตามแผนของหน่วย ทั้งนี้ต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจกับข้าราชการตำรวจในสังกัดให้ทราบและเข้าใจตรงกันถึงความมุ่งหมายขององค์กรและร่วมกันขับเคลื่อนตามแผนโครงการต่าง ๆ

2. ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาได้นำเอา พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในเรื่องมาตรฐานและตัวบ่งชี้จากการประกันคุณภาพการศึกษา มาเป็นหลักในการพัฒนา โดยมุ่งเน้นทั้งผู้ศึกษาอบรมและผู้สำเร็จการศึกษาอบรมไปแล้ว ครู-อาจารย์ การเรียนการสอนทั้งภาควิชาการและการปฏิบัติ การบริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต่อหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งสังคมชุมชนในพื้นที่ ซึ่งมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันสร้างให้ชุมชนสามารถรักษาความปลอดภัย การป้องกันภัยต่าง ๆ ให้กับชุมชนเองอันเป็นการลดภาระของตำรวจต่อไปในอนาคต

3. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการที่ดีโดยการดำเนินการตามตัวชี้วัดและเป้าหมายของการประเมินคุณภาพการปฏิบัติราชการดำเนินการตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 (การประกันคุณภาพการศึกษา) การควบคุมการปฏิบัติงานจากการตรวจราชการของตำรวจภูธรแต่ละภาค สำนักงานตรวจสอบภายในและสำนักงานจรตำรวจ และการบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามแผน¹⁰

บทสรุป

การนำหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร 3 มาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ เป็นการนำหลักการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มาใช้ในการบริหารควบคู่กับการนำหลักธรรมทฤษฎีปาปนิคสูตร 3 มาเป็นหลักที่ตั้งของผู้บริหารซึ่ง เป็นกุญแจสำคัญ ในการนำพาศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ให้ประสบความสำเร็จ ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันยกระดับคุณภาพองค์กรให้เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานหน่วยงาน ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นภาวะผู้นำแนวใหม่ซึ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรโดยการสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรสามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พลดิกรรมผู้นำเชิงวิสัยทัศน์นั้นต้องสร้างวิสัยทัศน์ที่เกิดจากการมองอนาคต มีความคิดสร้างสรรค์สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ ได้ว่าสิ่งที่องค์กรต้องการในอนาคตนั้นมีความเป็นไปได้ จากนั้นต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีการสื่อสารแสดงวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน และปฏิบัติตามวิสัยทัศน์เพื่อให้วิสัยทัศน์นั้นเกิดขึ้นจริง โดยการสร้างแรงกระตุ้น จูงใจให้สมาชิกมีส่วนร่วม มีการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่สมาชิก สนับสนุนวัฒนธรรมการ

¹⁰ สมชาย รัตนอาภา, ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8, สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2565, [แหล่งที่มา] http://school8.education.police.go.th/technical/sar52_1.htm.

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2565

ทำงานเป็นทีม และสิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ ต้องสร้างความไว้วางใจแก่สมาชิกและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้วยการน้อมนำหลักทศิยาปาปณิกสูตร 3 มาเป็นหลักในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), “พุทธวิธีบริหาร”, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549), หน้า 38-40.

พระมหาบุญมี มาลาวชิโร, “พุทธบริหารสู่สุดยอดนักบริหารผู้ทรงภูมิที่ลูกน้องรักและเทิดทูนอย่างจริงจัง”, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธิงค์ บิยอนด์บุ๊กส์ จำกัด, 2553), หน้า 53-55.

พระมหาพิพัฒพงศ์ ฐิตธมฺโม, **หลักพุทธธรรมกับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน**, วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ - 327 - ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) 2563, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี [ออนไลน์], แหล่งที่มา: หลักพุทธธรรมกับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน - ThaiJO <https://so02.tci-thaijo.org> > article > download, [14 กรกฎาคม 2565]

สมชาย รัตนอาภา, **ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8**, สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2565, [แหล่งที่มา] http://school8.education.police.go.th/technical/sar52_1.htm.

สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์, **ภาวะผู้นำและทฤษฎีและปฏิบัติ: ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์**, กรุงเทพฯ: วิรัตน์ เอ็ดดูเคชั่น, (2548).

สุพานี สฤษฏ์วานิช, **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ แนวคิด และทฤษฎี**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (2552).

Manning, T., & Robertson, B. **The dynamic leader-leadership development beyond the visionary leader**, *Industrial and Commercial Training*, 34(1), 137-143, (2002).